

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684**

6. Exempti an teneantur ad canonicam Episcopalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

QVÆSTIO VI:

Exempti anteneantur ad Canonicam Episcopalem:

SUMMARIUM.

1. Quid sit canonica Episcopalis.
2. Ratione rei non exempta debetur Canonica.
3. Ratione vero rei exempta non debetur.
4. Ratione conclusionis.
5. Quid si Ecclesia exempta habeat populū non exemptum.
6. Quid si Ecclesia tempore testamenti exempta sit, tempore vero mortis non, & contra.
7. Quid si pendente conditione eximatur vel subiciatur.
8. Canonica Episcopalis an impediatur Parochiales.

Canonica nihil aliud est quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris quod in administratione sui Episcopatus sustinet, introducta ex similitudine legitimæ patri aut patrono debita in bonis filij vel liberi, ad instar cuius visum fuit Episcopo, qui pater & spiritualis patronus est, ius ad certam in bonis suorum portionem competere late Hostiens. in *summa tit. de Sepultur. arg. l. i. c. de bonis liberr. auth. licet C. de natur. liber. tex. cap. Pontifices 12. quæst. 3. c. requisisti de Testam.*

Qua in materia, omnia prolixitate argumentorum, concludo primo, quod legato facto Ecclesiæ sive collegiata, sive non collegiata, non tamen exemptæ, debetur Episcopo Canonica portio *cap. officij cap. requisisti de testament.* Ratio est, quia eiusmodi Ecclesia subest Episcopo tam ratione legis diocesanæ, quam iurisdictionis de qua plene in *cap. dilectus cap. conquerente de offic. ord. & d. ca. officij de testam. dixi supra lib. 1. cap. 15.* Episcopi autem nomine, hic intelligo Archidiaconum aut quemvis alium Prælatum inferiorem qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia Canonica est de lege iurisdictionis *Innocent. cap. 1. de statu Monachor. v. bald. tract. de Canonica Episcopali cap. 1. num. 4.* Episcopo debita iure Episcopali quod cum eiusmodi Prælati habeant in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis & annexis *v. bald. ubi supra c. 4. q. 4. principalis n. 1. vers. notandum tamen.*

Conclusio secunda, Episcopo non competit Canonica portio in Ecclesiis exemptis, tam quoad legem diocesanam, quam iurisdictionis seu quæ immediate Summo Pontifici subiectæ sunt ita contra Hostiensem in *summa de Sepulturis §. A quibus concludit late Petrus de Vbaldis. tract. de Canonica Episcop. capit. 4. quæst. 6. latissime Bald. l. si quis ad declinandam col. 6. vers. in xta hoc C. de Episcop. & Cleric. Abb. cap. officij*

officij de testam. Io. Andr. c. certificari de Sepulturis Angel. in summa verb. Canonica num 7.

4 Ratio Vbaldi est, quia Canonica debetur Episcopo, ac inducta est propter onus quod Episcopus sustinet in celebrando solemniter, ordines conferendo, predicando ac alia omnia ferendo quæ tam ad forum contentiosum quam pœnitentiale spectant item propter communionem, quæ est inter Ecclesiam & Episcopum præterea quia spiritualia sua communicat Ecclesiis quia est præordinator in cunctis ac propter curam quam præ omnibus gerere debet *Vbald. d. quest. 6 n. 5. & late Hofstrenf. in summa Sepultur. n. 14.* At vero Episcopus non celebrat in locis exemptis non ordinat exemptos *cap. nullus de tempor. ordin. in 6.* non præiudicat aut Cathedram colat in loco exempto nec ea quæ ad forum contentiosum aut pœnitentiæ spectant exercet *Vbald. d. quest. 6 n. 7.*

Præterea, exempti in iure æquiparantur filio emancipato, liberto, Prælato, in aliam Ecclesiam translato *dixi supra late lib. 1. qu. 1. Vbald. d. quest. 6 n. 9.*

Cum enim per exemptionem liberentur à potestate diœcesani consequenter liberantur ab omni iure quod Episcopus ab eis prætere mere possit. Postremo Pontifex exempto advocat ad se omne ius Episcopale adeo quod Papa sit Diœcesanus Exemptorum *cap. autoritate de privileg. in 6.* Ac ita pro hac conclusione scripsit olim Clemens V. in *Clem. dudum §. verum in fin. de Sepulturis Vbald. ubi supra num. 11. Lapus eod. tract. §. quia de n. 10.*

5 Conclusio tertia, Ecclesia exempta quæ habet Capellas vel populum non exemptum tenetur Episcopo ad Canonicam *per cap. ex ore de privileg. Innoc. & Io. Andr. cap. in nostro de Sepultur. d. cap. officij ca. requisisti cap. fin. de testam. Lapus tract. de Canonica Episcop. §. quia de n. 6 vers. secundo queritur Vbald. eod. tract. cap. 4. 9. 5. & late q. 8. 9. 10. 11. Fallit tamen si populus pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ *Vbald. d. quest. 9. n. 3.**

6 Conclusio quarta, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti, distinguendi sunt hi casus. Primus, si utroque tempore testamenti scilicet & mortis exemptio sit, non debetur Canonica rationibus antefcriptis. Secundus, si subdita sit tempore testamenti, exempta vero tempore mortis non debetur quoque Canonica, ratio est quia inspicitur conditio & status temporis quo legatum cedit non vero quo legatur *l. post diem ff. quando dies leg. si uxor. C. de insert. l. que legata ff. de reg. iur. Lapus d. tract. §. quia de n. 12.* Tertius si exempta sit tempore testamenti, subdita vero tempore mortis debetur canonica ratio, quia inspicendum est tempus mortis, non autem tempus testamenti. Plene *l. si cognatus ff. de reb. dubijs l. generaliter §. si homini libro ff. de fideicom. libert. Vbald. d. c. 4. quest. 7. n. 3. l. si filius ff. de verb. oblig.* Conclusio quinta, Si Ecclesiæ exemptæ sub conditione relinquatur, v. g. tempore mortis Ecclesia quidem exempta est, at vero postea sub-

icitur,

ijicitur, tandemq; extat conditio videtur canonicam non deberi, nam tempore re-
 stamenti, & mortis Ecclesia exempta est unde si postea muret statum, ideo fieri non
 debet praesudicium Ecclesiae cui prius fuit ius quaesitum *l. id quod nostrum ff. de reg. iur.*
 E contra vero, videtur inspiciendum tempus conditionis existentis quo quidem
 tempore Ecclesia subiecta invenitur *l. si usufructus ff. quana. die; usufr. legati l. qua le-
 gata ff. de reg. iur.* Paucis articuli huius diudicatio pendet ex eo utrum conditio ex-
 itens retrahatur ad tempus mortis seu testamenti, qua de re suis in sedibus fule Do-
 ctiores *Barth. l. si u qui pro emptore ff. de usucap. l. qui Balneum ff. qui pot. in pig.*

Utrum autem canonica Episcopi impediatur petitionem canonicae parochialis da-
 bitatur, paucis dicendum est quod non, tam altera ab altera diversa est & ex diver-
 so iure competens *Hoftiens. in summa de sepulturis n. 14. §. & utrum illa ratione oneris*
Episcopalis dicitur conclusio secunda. Haec autem ratione oneris parochialis quod
 consistit in quotidiana celebratione, Baptifatione, poenitentiarum injunctioe, qua
 de re videatur fufius *Hoftiensis & DD. cap. in nostra de Sepulturis cap. certificar cap.*
qum super eod.

QV AESTIO VII.

Utrum generalis exemptio censetur etiam eximere à subsidio per
 Papam imposito.

Minime: Quia nemo ab eiusmodi charitativo subsidio Papae debito exemptus
 esse censetur. *Io. Andr. ca. cum instantia de censib. Oldr. ad cons. 104. incip. circa*
propositam quaestionem per l. 1. c. de indict. lib. 10. l. neminem c. de sacros. Eccles. Quod
 tamen restringendum est nisi quis speciali privilegio ab eiusmodi onere nominatim
 eximeretur *ca. decet de reg. iur. in 6. ca. 1. & 2. 25. q. 2. Bellencin. tract. de charit. subsidio*
qu. 8. n. 3. quod non est praesumendum quippe quod illud concedi non contueverit
d. cap. cum instantia vers. quod non credimus & cap. accedentes de praescript.

QV AESTIO VIII.

Utrum Episcopus cum Clero eximere possit à subsidio charitativo.

Posse, responderunt plerique *Spec. tin. de censib. §. nunc dicendum vers. quid si. Ap-*
tius tamen cum distinctione respondendum iudico nempe in praesudicium Pa-
pae non posse at vero in praesudicium Episcopi posse l. vacuatis ubi DD. c. de decurionib.
lib. 10. l. inter debitorem ff. de pactu Bellenc. de charit. subsid. quaest. 60.